

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Софії Ігоря Володимировича на тему: «Функціональне призначення Національної поліції в системі забезпечення прав і свобод людини: теоретико-правове дослідження», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Дисертаційна робота Софії Ігоря Володимировича на тему: «Функціональне призначення Національної поліції в системі забезпечення прав і свобод людини: теоретико-правове дослідження» була розглянута на засіданні міжкафедрального семінару, який було проведено 30 березня 2026 року, протокол № 8.

1. Актуальність теми дослідження. У сучасному правовому полі України Національна поліція виступає ключовим органом виконавчої влади, покликаним забезпечувати охорону публічного порядку, захист прав і свобод людини, а також запобігання та протидію злочинності. З огляду на зростаючі суспільні очікування щодо ефективності, прозорості та підзвітності діяльності поліції, особливої значущості набуває теоретико-правове осмислення її функціонального призначення у сфері гарантування прав людини. Проблематика формування, нормативного закріплення та реалізації функцій поліції як центрального елемента системи публічного управління та безпеки потребує комплексного дослідження в умовах сучасних трансформацій державного управління та посилення загроз безпеці громадян.

Функціональне призначення Національної поліції слід розглядати як самостійну юридичну категорію, що включає цілі, завдання та напрями діяльності, закріплені в нормативно-правових актах і реалізовані через адміністративні процедури. Важливою складовою є класифікація її функцій на базові, допоміжні та спеціальні, що дозволяє впорядкувати діяльність поліції відповідно до змісту та обсягу повноважень і водночас чітко визначити її роль у системі публічного управління та правозастосування. Реалізація функцій поліції безпосередньо залежить від кадрового забезпечення, зокрема від системи поліцейської освіти, яка має відповідати сучасним стандартам правової, етичної та професійної підготовки. Аналіз зарубіжного досвіду підготовки поліцейських дозволяє виокремити ефективні підходи до формування професійної компетентності та правової культури поліцейських, що безпосередньо впливає на рівень дотримання прав людини та підвищення довіри суспільства до поліції.

Особлива увага приділяється функціонуванню Національної поліції в умовах воєнного стану, коли обсяг її повноважень розширюється, а ризики порушення прав і свобод громадян зростають. Визначення меж допустимого обмеження прав людини, збереження принципів правової держави та дотримання стандартів законності у таких надзвичайних умовах є окремим викликом теоретико-правового характеру. Це потребує оновлення

нормативно-правової бази та впровадження ефективних механізмів контролю за діяльністю поліції, що забезпечують баланс між виконанням службових функцій і забезпеченням прав і свобод людини в умовах кризових трансформацій у сфері безпеки.

Дисертаційне дослідження функціонального призначення Національної поліції у системі забезпечення прав і свобод людини має принципове значення для розуміння механізмів реалізації державою своїх конституційних обов'язків щодо захисту громадян. У сучасних умовах трансформації державного управління, посилення загроз безпеці та зростання суспільних очікувань щодо ефективності діяльності правоохоронних органів чітко визначення цілей, завдань та меж функціонування поліції стає невід'ємною передумовою гарантування верховенства права. Теоретико-правове осмислення функцій поліції дозволяє не лише систематизувати нормативно закріплені повноваження, а й окреслити взаємозв'язок між організаційною структурою, адміністративними процедурами та правовою відповідальністю, що безпосередньо впливає на рівень захисту прав і свобод людини.

Особливої актуальності таке дослідження набуває в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій, коли обсяг повноважень поліції значно зростає, а ризики порушення прав людини стають критично високими. Наукове осмислення функціонального призначення поліції дозволяє розробити ефективні підходи до нормативного регулювання, кадрового забезпечення та контролю за діяльністю правоохоронних органів, що сприяє балансуванню між оперативною ефективністю та дотриманням стандартів прав людини. Вивчення цих аспектів забезпечує формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо модернізації поліцейської інституції, підвищення рівня довіри суспільства до правоохоронних органів та зміцнення правової держави.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових праць свідчить, що більшість дослідників розглядали питання функціонального призначення Національної поліції переважно з позицій практичної реалізації законодавчо закріплених повноважень. Водночас комплексне теоретико-правове осмислення функціонального призначення Національної поліції у системі забезпечення прав і свобод людини залишається недостатньо розробленим у сучасній юридичній науці. Про це свідчить відносно невелика кількість сучасних теоретико-правових досліджень, у яких порушуються питання особливостей функціонального призначення поліції в умовах воєнного стану, трансформації системи поліцейської освіти, теоретико-правового осмислення євроінтеграційних процесів, а також розвитку сучасної методології дослідження функціонального призначення Національної поліції загалом.

Вагомий внесок у дослідження проблем функціонального призначення Національної поліції, у тому числі в контексті забезпечення прав і свобод людини, реалізації компетенції та повноважень поліції, здійснення правоохоронних функцій, розвитку системи поліцейської освіти, а також становлення й реформування інституту поліції в Україні та зарубіжних державах, зробили такі науковці, як: Ю.А. Алексеева, С.В. Банах,

О.М. Бандурка, О.А. Банчук, О.І. Безпалова, М.В. Белова, Ю.М. Бисага, В.М. Білик, В.О. Боняк, Ю.В. Гаруст, В.Г. Гриценко, О.М. Гречко, А.В. Грубінко, І.А. Григоренко, О.В. Джафарова, І.М. Долянська, С.С. Єсімов, Є.В. Зозуля, В.М. Іванов, А.В. Іваниця, С.Ю. Калита, Ю.В. Кідрук, Л.І. Каленіченко, В.В. Корольова, Я.М. Когут, М.В. Ковалів, А.Є. Крищенко, Ю.Ф. Кравченко, Ю.Д. Кунєв, А.Ф. Лазурський, Ю.О. Ланцедова, Ю.Р. Лозинський, Г.Л. Монастирський, Л.М. Ніколенко, А.В. Нечкалюк, В.М. Панькевич, О.С. Проневич, В.В. Савенко, В.Б. Скоморовський, О.Ю. Синявська, Н.В. Степаненко, В.В. Сокурєнко, В.О. Серьогіна, Л.М. Товпиґа, В.З. Ухач, В.І. Фелик, Р.М. Фрідманський, В.В. Чумак, О.Н. Ярмиш та інші.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження належить до фундаментальних наукових досліджень з актуальних проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного та людського потенціалу держави, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави. Роботу виконано відповідно до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2024 р. № 476.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної теми кафедри теорії та історії держави і права Вищого навчального закладу «Університет економіки і права «КРОК» – «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення прав людини та дитини в умовах розбудови правової, демократичної, соціально орієнтованої держави з широко розгалуженими інститутами громадянського суспільства» (номер державної реєстрації 0118U001384).

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає у здійсненні цілісного теоретико-правового аналізу функціонального призначення Національної поліції України в системі забезпечення прав і свобод людини як самостійної юридичної категорії в системі публічної влади, у межах якого сформульовано низку наукових положень, зокрема:

вперше:

– сформульовано авторське визначення функціонального призначення поліції у сфері забезпечення прав і свобод людини як нормативно закріпленої, динамічної та багатокомпонентної діяльності Національної поліції України, спрямованої на охорону та захист прав і свобод людини, підтримання публічної безпеки й порядку, надання допомоги населенню та реалізацію превентивних заходів, що здійснюється відповідно до принципів верховенства права, демократизму, гуманізму та юридичної відповідальності за законність дій;

– з урахуванням безпекових трансформацій, спричинених воєнним станом, запропоновано класифікацію функцій Національної поліції України за функціонально-стратегічними критеріями, що поєднує класичні елементи

правоохоронної діяльності з новітніми завданнями кризового управління та гуманітарної безпеки і охоплює безпеково-забезпечувальні, правозахисно-гарантійні, сервісно-комунікаційні, оперативно-реактивні та реабілітаційно-гуманітарні функції.

удосконалено:

– теоретико-правову модель адаптивної функціональної реорганізації Національної поліції України в умовах воєнного та поствоєнного стану, що передбачає функціональну адаптацію діяльності поліції (розмежування мирного й воєнного функціоналу), інституціональну децентралізацію (формування регіональних антикризових підрозділів), посилення кадрової та психологічної стійкості персоналу, цифрову інтегрованість управлінських і оперативних процесів, а також правову гнучкість шляхом нормативного закріплення особливих режимів реагування;

– теоретичні положення щодо сутності та правового статусу функціонального призначення Національної поліції України в системі забезпечення прав і свобод людини, зокрема, уточнено концептуальні засади його розуміння як юридичної категорії, що інтегрує сукупність завдань, функцій та повноважень поліції в контексті забезпечення публічного правопорядку та безпеки, що дало змогу сформулювати цілісне уявлення про роль Національної поліції як ключового суб'єкта публічної влади у відповідній сфері;

– наукові підходи до класифікації функцій Національної поліції у системі забезпечення прав і свобод людини шляхом їх систематизації за сферами реалізації та функціональним призначенням, що ґрунтується на порівняльно-правовому аналізі вітчизняного й зарубіжного досвіду та дозволяє виокремити універсальні й національно-специфічні елементи діяльності поліції з урахуванням сучасних безпекових викликів.

дістали подальшого розвитку:

– наукові уявлення про становлення та розвиток правового забезпечення діяльності Національної поліції України, що дозволило простежити еволюцію її функціонального призначення у сфері забезпечення прав і свобод людини, виявити закономірності трансформації поліцейських функцій та їх залежність від змін суспільно-політичних умов і правової системи держави;

– порівняльно-правові підходи до розуміння функціонального призначення поліції у зарубіжних державах, що сприяло виявленню спільних та відмінних рис у визначенні та реалізації поліцейських функцій, а також обґрунтуванню можливостей імплементації окремих ефективних моделей і практик у діяльність Національної поліції України з урахуванням національних правових традицій та сучасних безпекових викликів;

– обґрунтування ролі поліцейської освіти як одного з визначальних чинників ефективної реалізації функцій Національної поліції України, що дозволило розкрити необхідність трансформації системи підготовки поліцейських відповідно до європейських стандартів із поєднанням правозахисної, етичної, гуманітарної та професійно-практичної складових;

– наукові уявлення про проблемні аспекти функціонування Національної поліції України у сфері забезпечення прав і свобод людини в умовах воєнного стану, що дало змогу виявити ключові організаційно-правові, кадрові та комунікативні обмеження поліцейської діяльності в умовах надзвичайних викликів, а також окреслити напрями підвищення ефективності реалізації її функціонального призначення;

– підходи до вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України у сфері забезпечення прав і свобод людини, сформульовані з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та сучасних потреб правозахисної діяльності, що дозволило визначити можливі напрями адаптації ефективних правових механізмів до національної правової системи.

4. Теоретичне значення результатів дисертації. У дисертації здійснено цілісне теоретико-правове дослідження функціонального призначення Національної поліції України в системі забезпечення прав і свобод людини, розглядаючи його як самостійну юридичну категорію в рамках публічної влади.

Результати дисертаційного дослідження сприяють розвитку теоретичних уявлень про роль Національної поліції в системі забезпечення прав і свобод людини в Україні. Вони розширюють наукові знання щодо функціонального призначення поліції як одного з ключових суб'єктів правозахисної діяльності в умовах сучасної правової держави та сприяють глибшому розумінню її місця в механізмі забезпечення прав людини.

5. Практичне значення результатів дисертації полягає в тому, що вони можуть бути використані у: законотворчій діяльності – під час підготовки пропозицій щодо внесення змін і доповнень до Закону України «Про Національну поліцію», а також у процесі євроінтеграції шляхом приведення національного законодавства у відповідність до європейських стандартів і принципів; нормотворчій діяльності – у процесі вдосконалення підзаконних нормативно-правових актів, зокрема постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства внутрішніх справ України та інших відомчих актів, що регулюють діяльність Національної поліції, з урахуванням пропозицій і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні; практичній діяльності органів внутрішніх справ – для удосконалення адміністративно-правових механізмів і процедур, що регламентують функціонування Національної поліції, з метою підвищення рівня правової визначеності, ефективності реалізації повноважень, запобігання зловживанням, а також оптимізації взаємодії Національної поліції з громадянами та іншими суб'єктами правовідносин у сфері забезпечення публічної безпеки і правопорядку; правозастосовній діяльності – з метою належного застосування нормативно-правових приписів, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, а також підготовки до адміністративного чи судового оскарження рішень, дій або бездіяльності органів публічної влади; освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін з адміністративного, кримінального,

поліцейського та конституційного права, а також як теоретико-методологічне підґрунтя для подальших наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення правового регулювання діяльності Національної поліції України.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових і практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Дисертація є самостійною роботою. Висновки й положення наукової новизни одержані автором самостійно. Дисертантом було опубліковано 11 праць за темою дисертації.

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі теорії та історії держави і права Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК». Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Корольова Вікторія Вікторівна. Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Софіни І.В. є результатом самостійних досліджень і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає діючим вимогам її оформлення.

7. Список опублікованих праць за темою дисертації. Основні наукові результати дисертаційного дослідження відображено у 11 наукових працях, з яких 5 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, а також 6 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у періодичних наукових фахових виданнях:

1. Корольова В. В., Софіна І. В. Функціональне призначення Національної поліції України. *Legal Bulletin*. 2024. № 1 (11). С. 123–127. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-11-A17>

2. Софіна І. В. Місце і роль поліцейської освіти у забезпеченні реалізації функціонального призначення національної поліції на основі зарубіжного досвіду. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2025. Серія Право. Вип. 89: ч. 4. С. 295–299. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.4.43>

3. Софіна І. В. Аналіз історичних аспектів становлення та розвитку функціонального призначення поліції. *Legal Bulletin*. 2025. №16. С. 116–122. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2025-16-B14>

4. Софіна І. В. Функціональне призначення національної поліції в контексті прав людини: сучасні виклики. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2025. Серія Право. Вип. 91: ч. 3. С. 220–224. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.3.33>

5. Sofina I. Theoretical approaches to determining the functional purpose of the national police in the context of human rights. *Legal Horizons*. 2025. № 27(4). P. 65–75. DOI: <https://legalhorizons.com.ua/lh/article/view/226/164>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Софіна І. В., Корольова В. В. Принципи діяльності Національної поліції України. *Захист суверенітету, територіальної цілісності і національної безпеки як спільна справа держави та Українського народу: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 24 березня 2023 р.). URL:

https://ccu.gov.ua/sites/default/files/zahyst_suverenitetu_terytorialnoyi_cilisnosti_i_nacionalnoyi_bezpeky_yak_spilna_sprava_derzhavy_ta_ukrayinskogo_narodu_ch.1.pdf

7. Софіна І. В., Корольова В. В. Історично-правові та методологічні аспекти наукового пізнання функціонального призначення національної поліції. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей V Міжнародної конференції* (Київ, 7 грудня 2023 р.). Київ: Університет «КРОК». 2023. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2023/paper/view/1739>.

8. Софіна І. В. Функціональне призначення Національної поліції України на рубежі відновлення Незалежності та під час становлення суверенної, демократичної, європейської держави. Міжнародна конференція: *«Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку»*. Університет «КРОК» 2024. URL: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2024/paper/viewPaper/2541>.

9. Софіна І. В., Корольова В. В. Реалізація превентивної функції Національної поліції України в умовах повномасштабної війни: виклики сьогодення. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану»* (Кропивницький, 18 жовтня 2024 р.). Кропивницький, Донецький державний університет внутрішніх справ. 2024. URL: https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2024/11/programa_donduvs_18.10.2024.pdf

10. Корольова В. В., Софіна І. В. Особливості реалізації превентивної функції національної поліції України в сучасних реаліях. *Виклики для правової системи України в період військового стану: матеріали круглого столу* (8 жовтня 2024 р.)/ наук. ред. А.Й. Француз. Київ: Університет «КРОК». 2024. С. 52–55. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bd71c44f-f9f5-4ff3-87f4-c033803f7a93/content>

11. Софіна І.В. Особливості застосування загальних та спеціальних принципів для ефективною реалізації функціонального призначення Національної поліції України. *Міжнародна конференція: «Конституційне будівництво в умовах війни: Довід України»* (Ужгород, 20 червня 2025 р.). ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 2025.

ВВАЖАТИ, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Софіни Ігоря Володимировича на тему: «Функціональне призначення Національної поліції в системі забезпечення прав і свобод людини: теоретико-правове

дослідження», відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій» за № 40 від 12 січня 2017 року та пп. 5, 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами)

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертацію Софії Ігоря Володимировича на тему: «Функціональне призначення Національної поліції в системі забезпечення прав і свобод людини: теоретико-правове дослідження», до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

**Головуючий на засіданні
міжкафедрального семінару
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та історії
держави і права Університету «КРОК»**

 - **Сергій ПРИЛИПКО**

Секретар



Єлизавета КРАВЧУК



засвідчує
Директор департаменту кадрів Вищого навчального закладу
Університет економіки та права "Крок"
Тетяна Миколаївна
17 01 2026 р.